



Til: Instituttstyret
Fra: Instituttleder

Sakstype: D-sak
Møtesaksnr.: D 1/6/22
Møtenr.: 6/2022
Møtedato: 24. oktober 2022
Notatdato: 14. oktober 2022
Arkivsaksnr.:
Saksbehandler: Mons A.F. Vedøy, Karina Kleiva

Om bachelorstudieretningen Polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk

Instituttledelsen foretar for tiden en grundig gjennomgang av instituttets studietilbud, spesielt med henblikk på ressursbruk. I dette ligger det at vi ser på forholdet mellom ressursbruken innen undervisning og på avlagte studiepoeng på emnene, fordi dette er avgjørende for instituttets økonomiske handlingsrom

Vi ønsker en ressursbruk som gir en god balanse mellom undervisning og uteksaminerte kandidater. Dersom man bruker uforholdsmessig mye tid per kandidat/studiepoeng, er ikke det bærekraftig over tid. Det vil også kunne skape ubalanse mellom fagmiljøene med tanke på dimensjonering. Ledelsen er opptatt av at de ansatte skal ta del i denne prosessen, og har derfor møter med de ulike fagmiljøene for å presentere funn og for å diskutere veien videre.

Vi ønsker nå at styret ser spesielt på bachelorstudieretningen Polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk. Her har vi over tid sett en diskrepans i ressursbruken, og vi presenterer her en situasjonsbeskrivelse av studieretningen, der vi ser på antallet studenter, gjennomføring og ressursbruk. Ledelsen ser det som vanskelig å forsvare en videreføring av studiet, og ber styret diskutere dette. Det er nødvendig å få en avklaring rundt fremtiden til denne studieretningen før instituttet begynner arbeidet med en stillingsplan. Flere av de ansatte på avdelingen er over 60, og en videreføring av emnene vil kreve nytilsetninger innenfor neste stillingsplan.

Bakgrunn

Ledelsen bestemte i fjor å stoppe opptaket til bachelorstudieretningen Polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk for 2023. Årsaken til dette var at både rekrutteringen og gjennomføringen er svak. Dermed blir studiepoeng- og gradsproduksjonen for liten i forhold til ressursene som kreves for å gi studiet.

Språkopplæringen er undervisningsintensiv og dette er særlig ulønnsomt med få studenter. I tillegg krever studieretningen i dag at denne opplæringen til enhver tid gis i tre språk, noe som fører til enda færre studenter per språk/undervisningsgruppe. Det er knyttet stor usikkerhet til hvert opptak, siden studentene først velger språkretning ved oppmeldingen til emner.

Instituttledelsen møtte fagmiljøet i juni 2022. Da informerte ledelsen om situasjonen og inviterte til en diskusjon om fagenes fremtid og andre muligheter for de ansatte. Ingen beslutninger ble fattet på dette møtet.



Ledelsen og de ansatte møttes på nytt 11. oktober 2022. På dette møtet ble også veien videre, fagfeltets fremtid og muligheter innen bestående studietilbud diskutert, og det kom frem at de ansatte hadde forskjellige syn på fagenes og sin egen faglige fremtid.

Historikk

Studieretningen Polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk på bachelorprogrammet Europeiske språk hadde første opptak høsten 2015. Etableringen av studieretningen fulgte av nedleggelsen av studieretning Sentral-Europa- og Balkan-studier (siste opptak 2014). Fordypningen på den gamle studieretningen hadde 100 studiepoeng, slik russisk fortsatt har, mens den nye har en fordypning på 80 studiepoeng.

Det samlede fagmiljøet slavisk ble prioritert i både første og andre runde av faglige prioriteringer. I disse to rundene ble i all hovedsak forskning vektlagt. De faste stillingene som prioriteringene førte til, hadde undervisningsplikt, og det har dermed fra et studieperspektiv oppstått en betydelig skjevhet mellom undervisningsressurser og studenttall. Samtidig er det slik at to av fagene som inngår i studieretningen, har én ansatt hver, og det er krevende å drive hele språkfag med kun én ansatt, siden selv små fag med få studenter krever et visst antall undervisningsressurser. Studiet blir dermed sårbart for fravær og avhengig av midlertidige ansettelse.

Gjennomføring og frafall

- Kvoten har vært 10 plasser siden 2015.
- 93 studenter har fått plass på studieretningen i perioden 2015–2022.
- Det er i dag 14 aktive studenter på studiet.
- 15 studenter har til nå oppnådd graden totalt på de åtte kullene som er tatt opp, noe som tilsvarer en gjennomføring på 16 % totalt.

Tabell 1: Kvoter og søkning

År	Kvote	Førstevalgsøkere
2015	10	11
2016	10	11
2017	10	8
2018	10	11
2019	10	12
2020	10	9
2021	10	16
2022	10	6

Tabellen indikerer begrenset interesse, selv med en svært beskjeden kvote. På emnenivå er det blitt tatt opp enkeltemne- og 40-gruppet studenter, noe som ofte har sikret en noe større undervisningsgruppe. Fordi det er få programstudenter, gir statistikken forholdsvis store utslag for enkeltindivider, og gjennomføringen er den laveste ved ILOS. Lav gjennomføring på normert tid anses å være en av hovedgrunnene til lav gjennomføring totalt. Da bachelorstudieretningene portugisisk og Latin-Amerika-studier ble nedlagt, skjedde dette blant annet på grunnlag av lignende dårlig gjennomføring.



Gjennomføringen på emnenivå er i hovedsak klart svakere enn på ILOS-emner generelt. Med få programstudenter har det vært viktig for innføringsemnene POL1001, BKS1001 og TSJ1001 å rekruttere enkeltemne- og andre programstudenter for å få en fungerende undervisningsgruppe. Tabellen nedenfor viser forholdet mellom program- og enkeltemnestudenter (rekruttering fra andre programmer er ubetydelig). Siden innføringsemnene er ferdighetsemner, har studiet strenge progresjonskrav. Det er svært lav rekruttering til etterfølgende språkemner bortsett fra gjennom innføringsemnene.

Tabell 2: Rekruttering og gjennomføring – program- og enkeltemnestudenter (totalt for alle år)¹

Emne	Påmeldte programstudenter	Påmeldte enkelt- emnestudenter	Gjennomføring program- studenter %	Gjennomføring enkeltemne- studenter %
POL1001	39	55	80 %	30 %
BKS1001	31	74	48 %	21 %
TSJ1001	12	50	33 %	28 %
Snitt:	27	60	54 %	26 %

Tallene viser at emnene har rekruttert klart bedre blant enkeltemnestudenter (snitt BKS1001: 10–11 per år) enn fra programstudenter (samme emne: snitt 4–5 per år), men at enkeltemnestudentene har lav gjennomføring. Det hjelper altså ikke å rekruttere enkeltemnestudenter; de kan til en viss grad bidra til å gjøre undervisningsgruppen større, men siden disse studentene ikke kvalifiserer seg², er de sannsynligvis ikke mye tilstede i undervisning, og de avlegger og/eller består ikke eksamen. Dermed får ikke instituttet studiepoeng for dem. Studiepoeng utgjør den viktigste delen av instituttets inntektsgrunnlag. Utgifter knyttet til slike studenter blir en ren utgiftspost for instituttet. Tabellen viser dermed at det heller ikke ved påfyll av enkeltemnestudenter blir tilstrekkelig bærekraft i disse emnene, og dermed ikke i noen av språkemmene.

Obligatorisk utenlandsopphold

Studiet tilbyr faste, tilpassede utenlandsopphold i fjerde semester i enten Krakow, Praha eller Beograd. Gjennomføringen av utenlandsoppholdet har vært sviktende i hele perioden: Til sammen har 6–7 gjennomført utenlandsoppholdet; én av disse har oppnådd ferdig grad. Av de totalt 15 som har oppnådd graden, har altså flertallet oppnådd den uten å ha gjennomført utenlandsoppholdet. I stedet har de fått særlige opplegg, som har krevd ytterligere undervisningsressurser og administrativ tidsbruk.

Spesielt på bakgrunn av dette, ser vi det ikke som realistisk å satse på økt utveksling og samarbeid med andre institusjoner for å øke rekruttering, gjennomføring og oppnå flere grader i faget.

Ressursbruk

Undervisningsmengden hver student mottar i språkemmene i POL, TSJ og BKS, er omfattende. Forholdet mellom antallet studiepoeng produsert på et emne og antall timer som brukes på det, er derfor svært skjevt. Studenter på innføringsemnene i BKS og polsk har mottatt 70–90 timer undervisning. Tilsammen bruker vi mellom 200 og 300 timer på undervisningstimer i hvert av emnene. (Til sammenligning bruker vi på TYSK1100, som har to seminarer og én forelesning, 314 timer og studentene mottar 36 timer.)

¹ [101 Emnegjennomføring - ett emne \(SVP EDS\): Emnegjennomføringslister - Tableau Server \(uhad.no\)](#)

² Generelt er det slik at nesten alle som kvalifiserer seg, går opp (og består som oftest) eksamen



Tabell 3: Ressursbruk og studiepoeng

Utvalgte emner høst 2018 - høst 2021					
Emne	SP	Snitt T underv. til stud	Snitt total-kost T	Snitt SP	Snitt T per SP
BKS1102	10	61	221	7	14,9
TSJ1001	10	56	200	38	6,9
BKS1002	10	65	229	50	6,1
TSJ1102	10	28	102	33	4,9
POL1002	10	84	286	83	4,8
BKS1001	10	81	290	75	4,3
POL1102	10	56	215	62	3,9
POL1001	10	84	320	95	3,8
TSJ1002	10	37	138	40	3,8
RUS1001	10	105	776	353	3,1
RUS1002	10	75	557	353	2,6
SPA1101	10	42	448	467	1,0
TYSK1100	10	43	332	440	0,8
ENG1100	10	52	1373	1868	0,7
FRA1110	10	42	338	580	0,6
ITA1000	20	77	556	950	0,6
NED1104	20	50	170	380	0,5
LIT1301	20	52	649	1335	0,5

SP=studiepoeng, T=timer

Tabellen er sortert etter kolonnen lengst til høyre, som viser forholdet mellom ressursbruk og studiepoeng ved å dele den totale timekostnaden på antall studiepoeng: Jo lavere tall, desto bedre er forholdet mellom ressurser brukt og studiepoeng. POL1001 krever f. eks. nesten like mange timer som TYSK1100, men antall avlagte eksamener er nesten fem ganger høyere på TYSK1100. ITA1000 krever 1,7 ganger undervisningsmengden til POL1001 for å produsere 10 ganger så mange studiepoeng.

Russisk, som også er et begynnerfag, krever mange timer, men det er flere som avlegger eksamen der enn på emner i POL, BKS og TSJ. Instituttet bør til enhver tid ha kunnskap om hvor mange ressurser emnene krever, hvor mange som tar eksamen og en bevisst holdning til spørsmålet om hva som er rimelig ressursbruk. Nesten alle emner gir for øvrig studenten langt mer undervisning enn det HF's normer krever³.

³ HF's normer: Ferdighetsemner i fremmedspråkfag: min. 42 timer, ellers min. 20 eller 28 emner, avhengig av om emnet har hhv. integrert eller sluttvurdering. Som ferdighetsemner gjelder i denne tabellen RUS-, POL-, BKS-, TSJ-emnene, samt ITA1000 og NED1104. TSJ1102 har gitt for lite undervisning (tilpasset det lave antallet studenter), og forholdstallet 4,9 er derfor kunstig lavt. NED1104 og ITA1000 skal ha mer enn 42 timer undervisning siden de er på 20 sp, men volum kan tilpasses skjønnsmessig, det må ikke doubles.



Til diskusjon

Instituttledelsen ved ILOS ser det som vanskelig å forsvare en videreføring av bachelorstudieretningen
Polsk, tsjekkisk, Bosnisk/kroatisk/serbisk.

Hva tenker styret om dette?